

Deklaracja.

Specyfika i zawartość merytoryczna czasopisma nie ulega zmianie.
Zgodnie z informacją MNiSW z dnia 2 czerwca 2014 r., że w roku 2014 nie będzie przeprowadzana ocena czasopism naukowych; czasopismo o zmienionym tytule otrzymuje tyle samo punktów co na wykazie czasopism naukowych z dnia 31 grudnia 2014 r.

The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education of Poland parametric evaluation. Part B item 1089. (31.12.2014).

© The Author (s) 2015;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland and Radom University in Radom, Poland Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.
Received: 15.02.2015. Revised 27.03.2015. Accepted: 10.04.2015.

УДК 373.5.016:004

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИКЛАДАННІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ THE ROLE OF DISTANCE EDUCATION IN THE TEACHING OF MEDICAL BIOLOGY

М. Д. Нарійчук

M. D. Nariychuk

Одеське обласне базове медичне училище, м.Одеса

Basic Odessa Regional Medical School

Abstract

This article contains material on the role of distance education in the teaching of medical biology. At the present stage, explore the use of social networking in education becomes an actual theory of social learning. The strongest factor in the success of students in education is the ability to participate in small study groups. Distance learning has a number of advantages, which give possibility to work through a lot of stuff.

Keywords: distance education, continuity, communication, training.

Анотація

В статі міститься матеріал про роль дистанційної освіти у викладанні медичної біології. На сучасному етапі вивчення можливостей використання соціальних мереж, в освіті стає актуальною теорія соціального навчання. Найсильніший фактор успіху студентів в освіті – це здатність брати участь у невеликих дослідницьких групах. Дистанційне навчання має ряд переваг, що дають можливість самостійно опрацювати багато матеріалу.

Ключові слова: дистанційна освіта, безперервність, комунікації, навчання.

Аннотация

В статье содержится материал о роли дистанционного образования в преподавании

медицинской биологии. На современном этапе изучения возможностей использования социальных сетей, в образовании становится актуальной теория социальной учебы. Сильнейший фактор успеха студентов в образовании – это способность участвовать в небольших исследовательских группах. Дистанционная учеба имеет ряд преимуществ, которые дают возможность самостоятельно прорабатывать много материала.

Ключевые слова: дистанционное образование, непрерывность, коммуникации, обучение.

Дистанційне навчання — сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Застосовується під час підготовки як у ВНЗ, так і в бізнес-школах. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультативний супровід у процесі дослідницької діяльності [1, 2].

Завданням дистанційного навчання є забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка (у ВНЗ); професійно-практична підготовка (у ПТНЗ); контрольні заходи. Основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота. Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші. Лекція, консультація, семінар проводяться зі студентами (учнями, слухачами) дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної

дисципліни. Лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій. Обидва підходи з успіхом можуть застосовуватися при викладанні медичної біології.

До інших видів навчальних занять при здійсненні навчального процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проєктів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись очно або дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Одним з найбільш перспективних напрямків дистанційної освіти є застосування соціальних мереж, які на сьогодні є одним з найбільш популярних сервісів, які залучають увагу переважної більшості користувачів мережі Інтернет. Вони є універсальним інструментом комунікації, а у останні 3-5 років знайшли застосування й у освітній діяльності [3-5].

Інтерес до використання соціальних мереж у освітньому процесі обумовлений, насамперед, з необхідністю встановлення ефективної комунікації з користувачем освітніх послуг.

У зв'язку з вивченням можливостей використання соціальних мереж в освіті у світі стає актуальною теорія соціального навчання, що полягає в припущенні, що люди вчаться найбільше ефективно, коли вони взаємодіють із іншими учнями в рамках якоїсь теми або предмета. Переконливі докази необхідності соціальної взаємодії в процесі навчання викладені в дослідженні Richard J. Light з Гарварда, який виявив, що один з найсильніших факторів успіху студентів в освіті – це їх здатність створювати або брати участь у невеликих дослідницьких групах. Студенти, які вчилися в таких групах хоча б раз на тиждень, виявилися краще підготовленими в предметі, ніж студенти, що займалися самотійно [7]. Таким чином фокус уваги викладачів повинен зрушуватися від змісту предмета в навчальній діяльності до взаємодії людей, які цим предметом займаються професійно. Саме тому закордонні експерти в області електронного навчання призивають розроблювачів програмних продуктів створювати системи управління навчанням (learning management systems, LMS), інтегровані з популярними соціальними сервісами [1, 3, 7].

Більшість з перерахованих напрямків може бути з успіхом реалізована в умовах викладання біології студентам вищих медичних навчальних закладів I – II рівня акредитації. Сьогодні більшість наших студентів користується смартфонами та нетбуками, або іншими технічними засобами, що дозволяють виходити в інтернет. При анонімному анкетуванні схвально оцінювали перспективи застосування дистанційної освіти при викладанні фундаментальних дисциплін 90 % опитаних студентів I курсу.

Освітні потреби студентів, які обрали медико – біологічний профіль навчання, зумовлюють необхідність забезпечення їх підготовки до наступної професійної освіти чи професійної діяльності. Тому перевагу надається методам і формам навчання, які сприяють активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів: проблемні лекції, лабораторно – практичні заняття, семінари – дискусії, аналіз конкретних ситуацій, методи комп'ютерного моделювання, імітаційні ігри тощо.

При оцінюванні результатів навчальної діяльності учнів з біології необхідно враховувати рівень засвоєння теоретичних знань, рівень сформованості практичних умінь і досвід творчої діяльності. З метою забезпечення належного рівня оцінювання та створення умов для порівняння якості засвоєння знань у класах біологічного профілю доцільно використовувати рекомендовані Міністерством освіти і науки України навчальні посібники з контролю та оцінювання якості біологічної підготовки учнів. Більшість цих інформаційних джерел сьогодні доступні онлайн.

Крім того деякі теми представлені на освітніх порталах FOXFORD, SBIO.INFO, EDURT.RU, BIO.LIB, Біошкола, УБС (Український біологічний сайт), УОП (український освітній портал), «Академія», а також у фахово орієнтованих публічних групах популярних соціальних мереж. Загалом, з усіх 11 тем практичних занять та 16 тем лабораторних існують детально розроблені навчальні матеріали для дистанційного навчання.

Аналізуючи закордонний досвід використання соціальних мереж в освіті та дані анкетування, можна виділити наступні аргументи на користь їхнього застосування.

- Безкоштовність зберігання цифрових даних і організації комунікації в мережі.
- Значна кількість користувачів серед студентів медичних вишів
- Соціальні мережі мають функціонал, що дозволяє оперативно ділитися зі студентами важливою інформацією й робити нагадування
- Можливість спільної роботи із цікавими веб- ресурсами стає ще більш зручною. Через соціальну мережу студенти й викладачі можуть обмінюватися й обговорювати цікаві знахідки в мережі.
- Завдяки досвіду використання соціальної мережі для рішення освітніх і дослідницьких завдань, уявлення студентів про цей інструмент, як винятково розважальні, розширюється до розуміння його потужних можливостей застосування в професійній діяльності.
- Можливість постійної взаємодії студентів і викладачів у мережі в зручне для них час забезпечує безперервність навчального процесу. З'являється можливість більше детального планування навчальної й дослідницької роботи студентів (завдання й консультації щодня).

- Використання викладачами соціальних мереж для рішення своїх професійних завдань підвищує їх рівень комунікативних компетенцій.
- За допомогою соціальних мереж у викладача з'являється можливість проводити аудиторні лекційні заняття в інтерактивному режимі.
- В освітній процес можуть бути залучені й батьки студентів
- Економія паперу. Роздавальний матеріал не потрібно роздруковувати, досить його прикріпити до віртуальної групи в соціальній мережі у вигляді файлу.

Література

1. Теоретичні передумови використання дистанційного навчання у вищій школі / М. Ф. Шустваль, Т. І. Лядова, О. В. Волобуєва, С. М. Шустваль // Медична освіта. – 2012. – № 3 (додаток). – С. 211-213.
2. Barnes N. G., Lescault A. M. Social Media Adoption Soars as Higher-Ed Experiments and Reevaluates Its Use of New Communications Tools. Електронний ресурс – Режим доступа: <http://www.umassd.edu/media/umassdartmouth/cmr/studiesandresearch/higherEd.pdf>
3. Фещенко А. В. Социальные сети в образовании: анализ опыта и перспективы развития / А. В. Фещенко // Гуманитарная информатика. – 2011. – № 6. – С. 44-50.
4. Рулиене Л. Н. Образовательные возможности социальных сетей // Л. Н. Рулиене. Електронний ресурс – Режим доступа: http://ruliene.bsu.ru/wp-content/uploads/do_virt1.pdf
5. How Do Social Networks and Faculty Development Courses Affect Clinical Supervisors' Adoption of a Medical Education Innovation? An Exploratory Study / E. Jippes, Y. Steinert, J. Pols [et al.] // Acad Med. – 2013 – Vol 88(3) – P. 398-404
6. Effectiveness of a training program in supervisors' ability to provide feedback on residents' communication skills. / Junod Perron N, Nendaz M, Louis-Simonet M, // Adv Health Sci Educ Theory Pract. - 2013 – Vol. 18(5) – P. 901-915